

Misli na dijete: zajedno za mentalno zdravlje svakog djeteta

- Mentalno zdravlje djece i mladih kao rastući **globalni izazov**
- Specifični kontekst BiH
- **Nedostatak istraživanja** zasnovanih na glasovima profesionalaca i mladih
- Mentalno zdravlje i psihosocijalno blagostanje djece i adolescenata **duboko su oblikovani sistemima koji ih okružuju**
- **Dijete se nalazi u centru ove mreže**, gdje efektivna zaštita djece u kontekstu mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške (MZPSP) ovisi o koordiniranim i multisektorskim odgovorima
- U Bosni i Hercegovini relevantni sistemi zaštite djece su fragmentirani, s ograničenom međusektorskom saradnjom i nedostatkom zajedničkih okvira za djelovanje.

Misli na dijete: Zajedno za mentalno zdravlje svakog djeteta

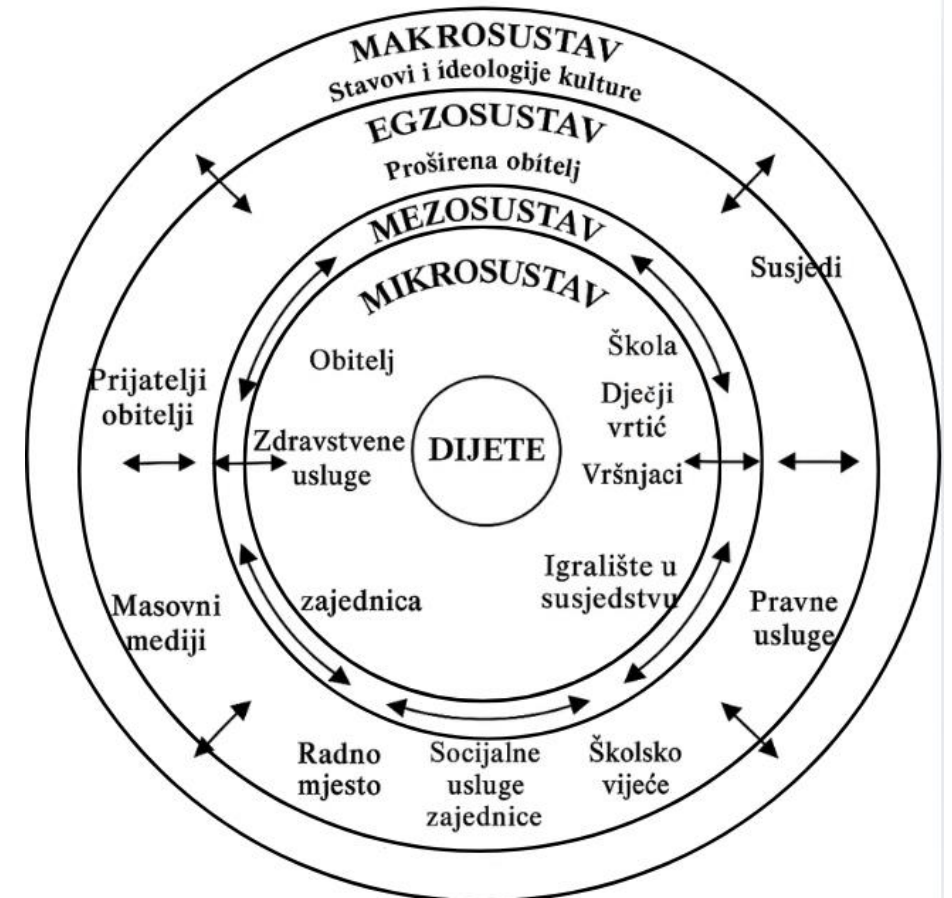

uz podršku

za svako dijete

u suradnji sa resornim ministarstvima u BiH

Ciljevi istraživanja

- Provesti integrirano istraživanje mentalnog zdravlja djece i mladih te procjenu institucionalnih i sektorskih kapaciteta za pružanje psihološke i psihosocijalne podrške djeci i mladima u Bosni i Hercegovini, s ciljem identifikacije ključnih potreba, strukturnih izazova i mogućnosti unapređenja MZPSP sistema

1. Kvantitativno procijeniti emocionalno funkcioniranje, učestalost stresnih iskustava, obrasce suočavanja i traženja pomoći među mladima

2. Analizirati stavove, kompetencije, profesionalne prakse i ograničenja stručnjaka u obrazovnom, zdravstvenom i sistemu socijalne i dječije zaštite Identificirati dominantne rizike, prepreke i zaštitne faktore u mentalnom zdravlju djece i mladih

3. Usporediti utvrđene potrebe djece i mladih s postojećim institucionalnim kapacitetima.

Metodologija

Kombinirani pristup

- Mentalno zdravlje djece i adolescenata je kompleksan, višedimenzionalan fenomen
- Kvantitativni podaci daju širinu, a kvalitativni dubinu
- Potrebno je razumjeti i percepcije i iskustva i stvarne obrasce ponašanja
- Triangulacija za veću validnost

Kvantitativni dio:

Sudionici:

Mladi: N=131 (18-26 godina, M=21)

Profesionalci: N=165

(obrazovni sektor, sektor socijalne i dječije zaštite, zdravstveni sektor, pravni sektor)

Fokus grupe

- Profesionalci

- 10 fokus grupa u kojima je u prosjeku sudjelovalo 11-12 sudionika
- 90 minuta
- Modalitet online učešća

- Mladi

- 6 fokus grupa u kojima je u prosjeku sudjelovalo 8-9 sudionika
- 60 – 90 minuta
- Modalitet online učešća

Profesionalci iz obrazovnog, zdravstvenog i sektora socijalne zaštite

A BLOK – Opće stanje sistema zaštite djece i mladih

B BLOK – Spremnost na krizne intervencije

C BLOK – Kompetencije i suradnja među sektorima

D BLOK – Uključivanje mladih

Mlade osobe 18 – 25 godina

**A BLOK – Svakodnevno
mentalno zdravlje i izazovi**

**B BLOK – Iskustva sa
kriznim situacijama**

**C BLOK – Traženje i
dostupnost podrške**

**D BLOK – Aktivna uloga
mladih**

E BLOK – Poruke i savjeti odraslima

Kvantitativno istraživanje - upitnici

1. Socio-demografski upitnik

- Spol, dob, obrazovni status
- Za mlade: obrasci življenja, prethodno iskustvo traženja podrške, izloženost kriznim situacijama.
- Za profesionalce: sektor rada, radno mjesto, godine iskustva, prethodne edukacije iz oblasti mentalnog zdravlja.

2. Skale mentalnog zdravlja mladih

3. Ponašanja i obrasci traženja pomoći

4. Stavovi prema mentalnom zdravlju i MHPSS intervencijama (profesionalci i mladi)

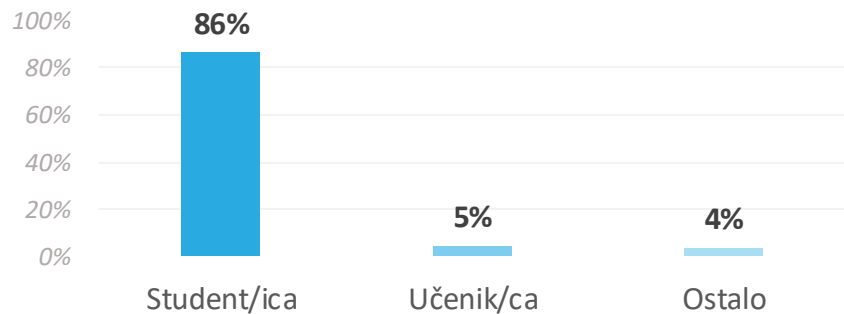
5. Institucionalni kapaciteti – skale za profesionalce

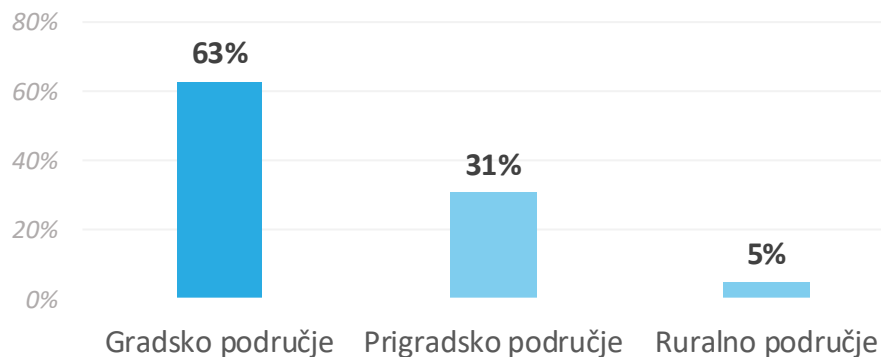
Uzorak

• Mladi

Obrazovni status mladih

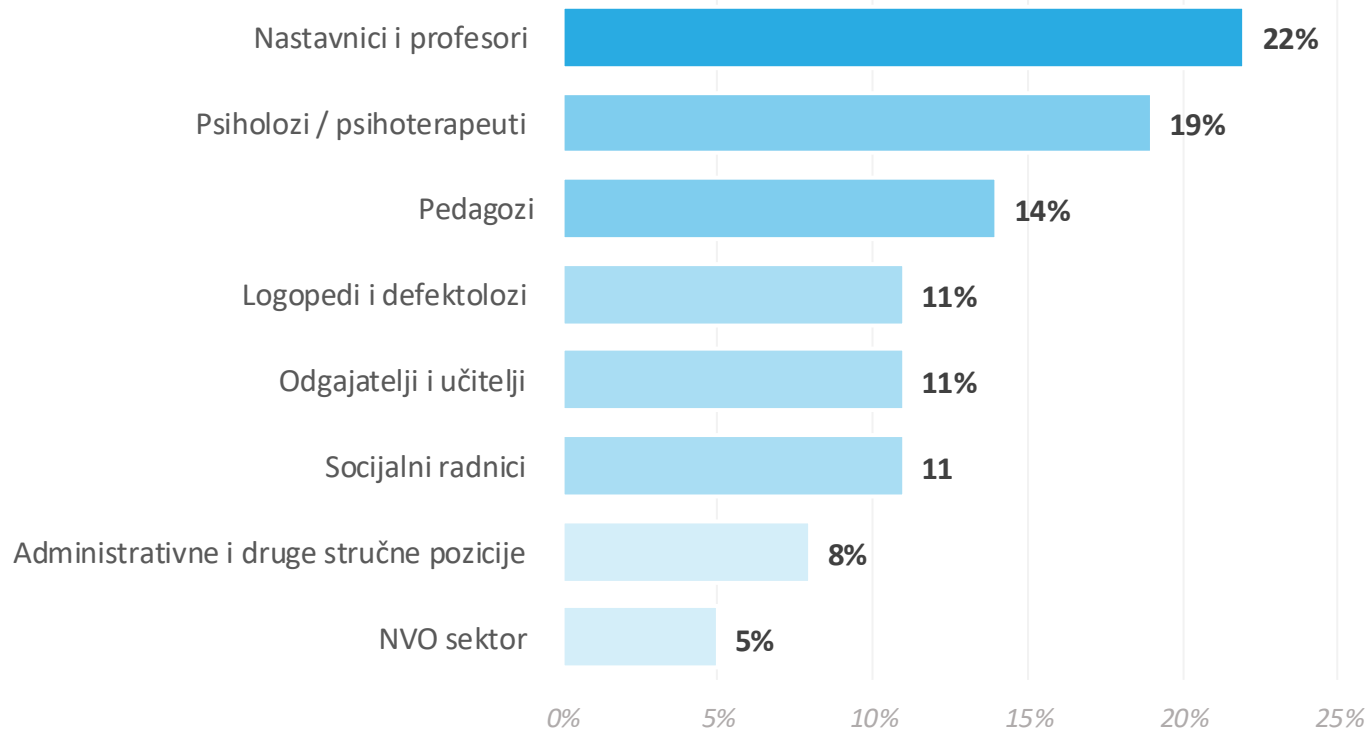
Tip područja stanovanja mladih

• Profesionalci

*Manje od polovine profesionalaca (48.8%) ima formalnu edukaciju iz mentalnog zdravlja

Mjesto rada profesionalaca

Kvantitativni nalazi

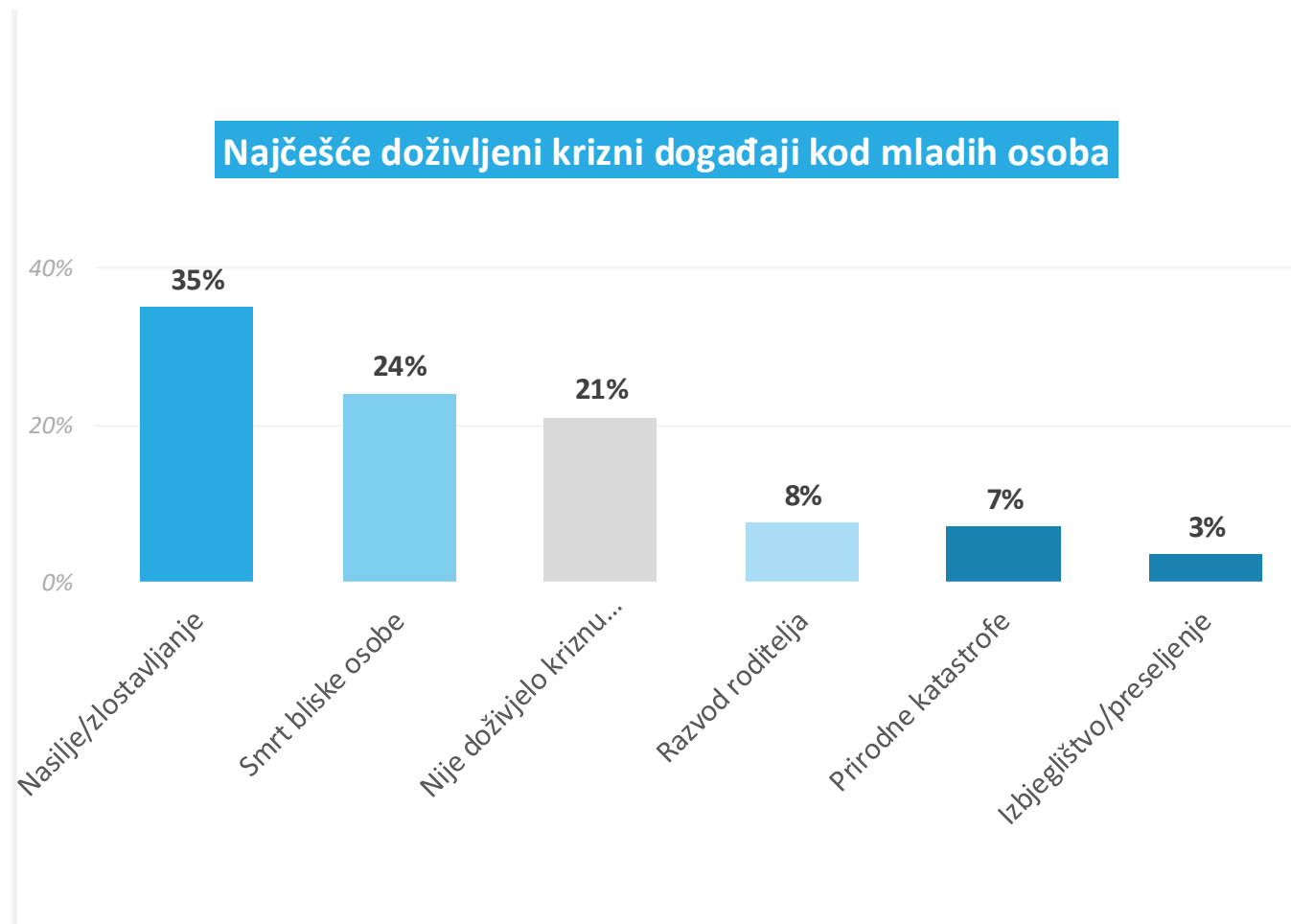
Zadovoljstvo životom:

M = 7.17/10

Zadovoljstvo psihičkim stanjem:

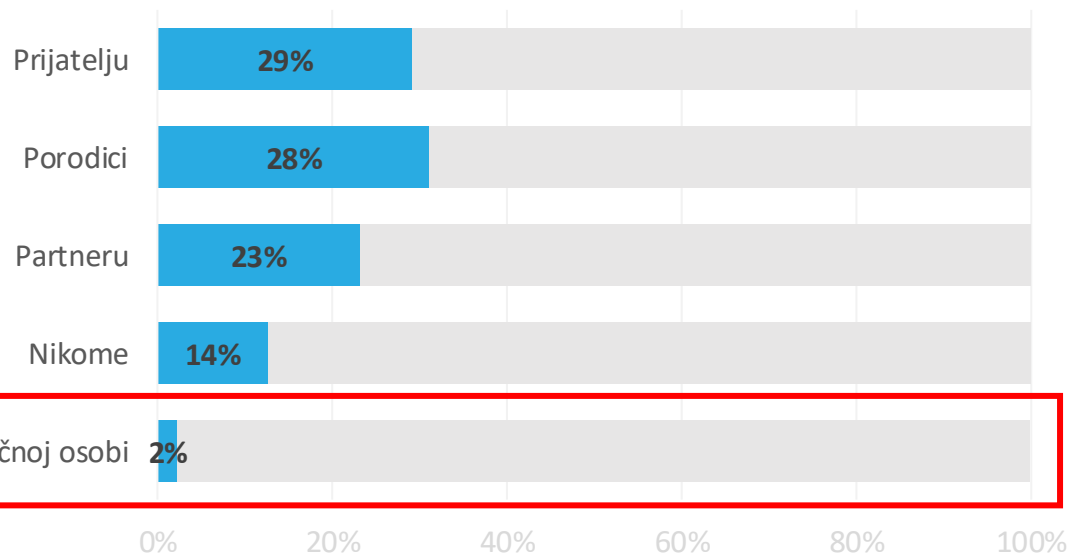
M = 3.78/5

51% mladih osoba je razgovaralo
s nekom stručnom osobom

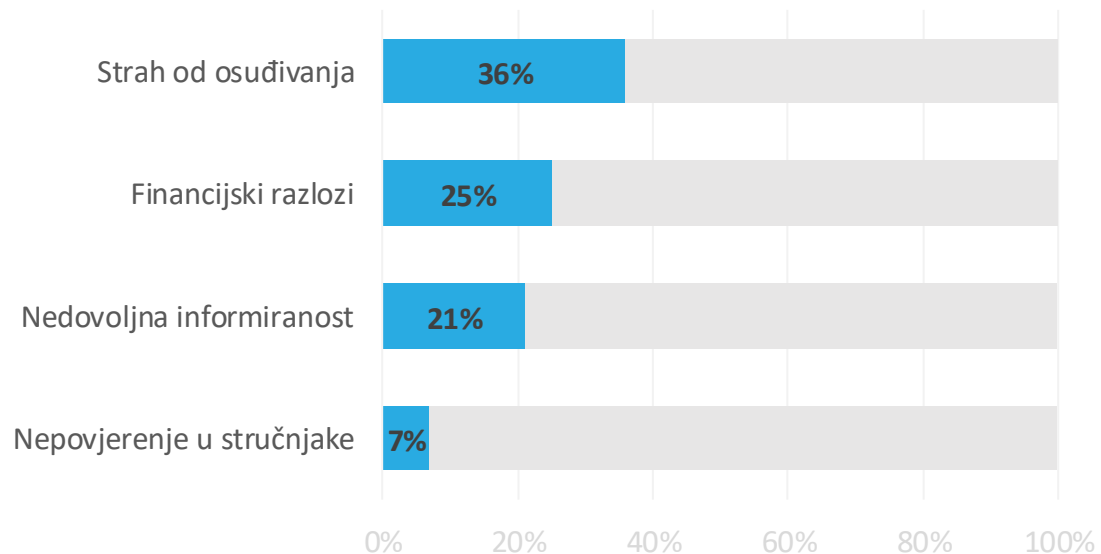

Kvantitativni nalazi

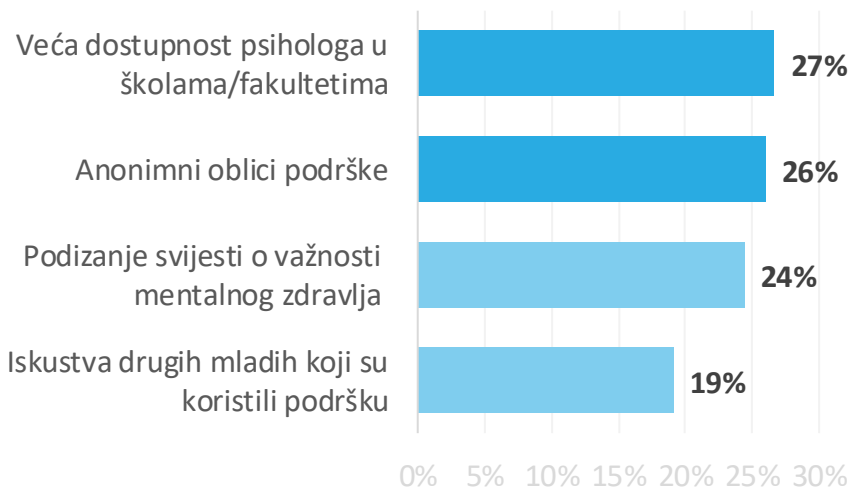
Komu se obraćaju kada je teško?

Najveće barijere:

Šta mladima treba?

Mladi najlakše razumiju jedni druge - postoji to povjerenje i način komunikacije koji odrasli često nemaju. Upravo zato mislim da su "mladi za mlade" ključni u promicanju mentalnog zdravlja i da bi takvih prostora trebalo biti više.

Mi smo, recimo, u srednjoj školi imali predmet psihologije, ali smo pričali o svemu drugom a nikad o tome kako se nositi s emocijama, stresom ili pritiscima. Učili smo teoriju koju vjerovatno nikada nećemo primijeniti. Kad pogledam svoje prijateljice, one znaju da su pod stresom, svjesne su da trebaju nešto promijeniti, ali ne znaju šta, ili ne žele jer se boje kako će okolina reagovati.

Ono što mene dodatno zabrinjava jeste da mnogi ljudi iz mog okruženja, iako su svjesni da imaju problem, ne žele potražiti pomoć. Neki iz finansijskih razloga, a neki iako bi mogli, radije potroše novac na nešto drugo. I ne mogu dokučiti zašto, da li je u pitanju sram, neinformisanost, navike, ili samo potiskivanje problema. Zato mislim da svijest o mentalnom zdravlju kod nas još uvijek nije dovoljno razvijena. Ljudi o tome pričaju kao o temi, ali ne žive suštinu.

Dolazim iz malog grada, svi se znaju. Ne bih imala osjećaj privatnosti da odem kod psihologa, jer znam da bi neko mogao vidjeti da sam bila tamo, i to bi se brzo pročulo. U zgradi gdje psiholog radi, nalazi se i ambulanta, tako da bi svi vidjeli da sam ušla. To mi stvara nelagodu ne zato što mislim da će psiholog pričati o meni, nego zato što ne želim da me neko prepozna i da počnu nagađanja.

Ključne poruke - mladi

- *... Često se zavaravamo kad govorimo o mentalnom zdravlju, jer ga poistovjećujemo samo s pozitivnim emocijama, vedrinom i lakoćom. Ali zapravo, veliki dio mentalnog zdravlja čini naša unutrašnja snaga da prevaziđemo prepreke s kojima se susrećemo svakodnevno.*

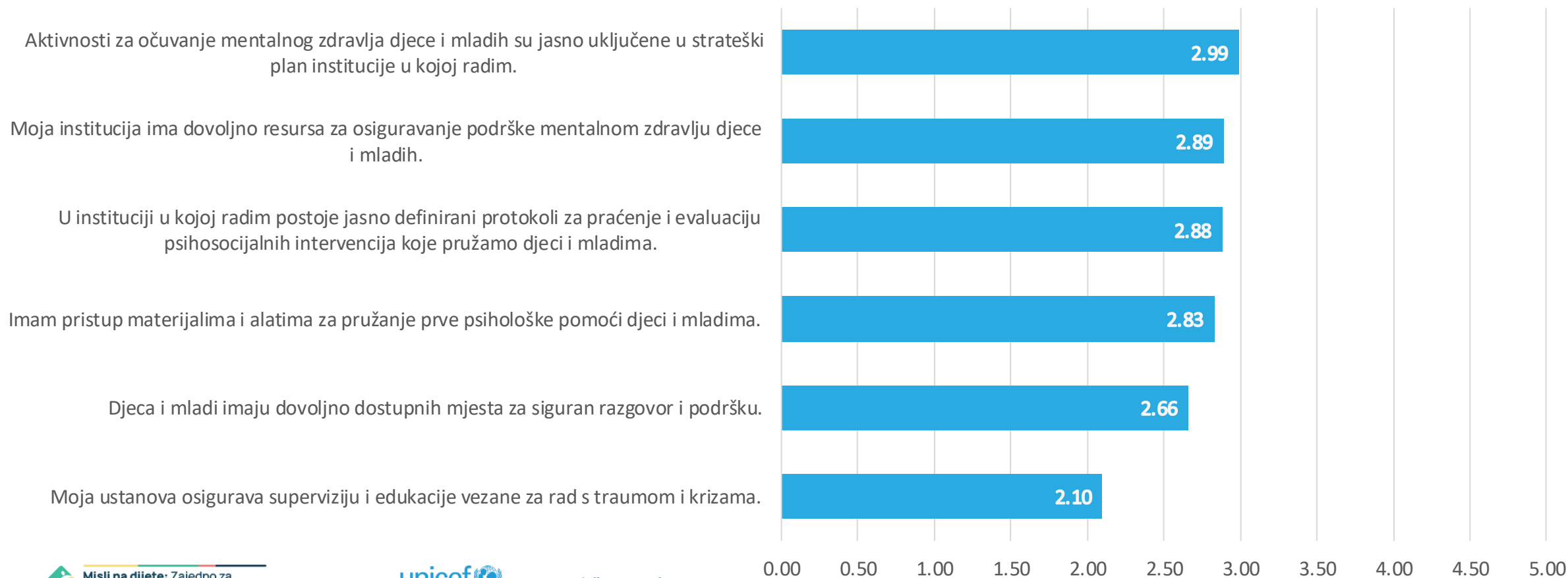

Ključne poruke - mladi

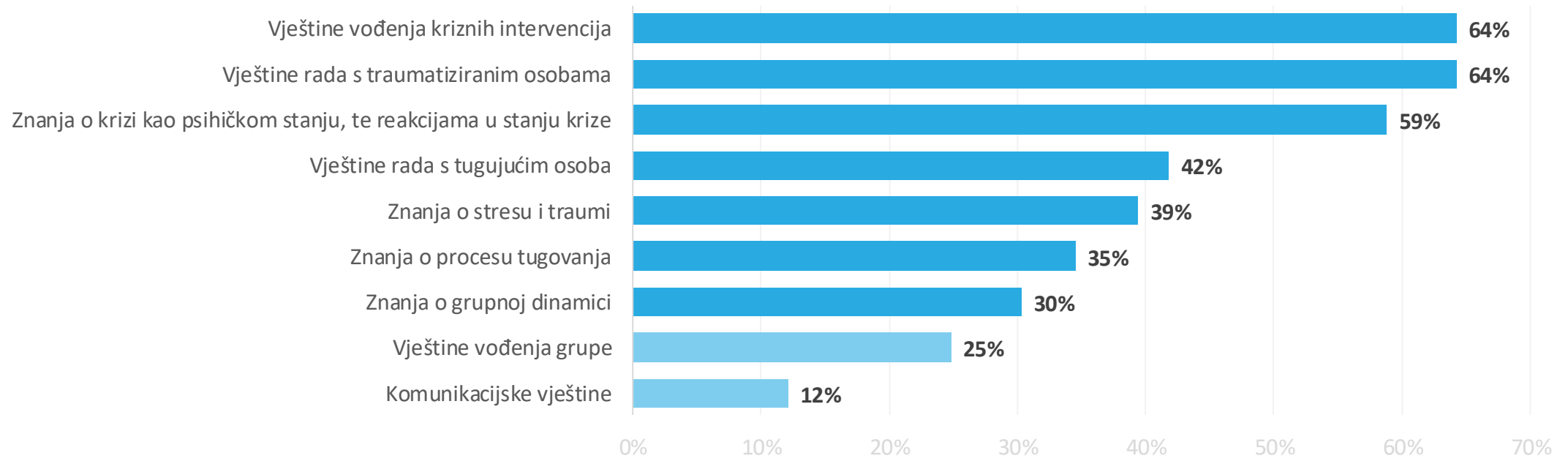

- ...Rekla bih da se o mentalnom zdravlju danas mnogo priča — i u školama i među mladima. Ali mislim da mnogi znaju riječ, a ne značenje. U mom okruženju, i dalje postoji strah i stigma da kažeš da imaš problem s mentalnim zdravljem, da ideš na terapiju, ili da se otvoriš o svojim emocijama. Kao da je ranjivost nešto sramotno. Zato mislim da mladi danas jesu čuli za pojam „mentalno zdravlje“, ali ga ne razumiju dubinski. Često bježe od ideje da je i „mentalno nezdravlje“ dio ljudskog iskustva i da nije sramota tražiti pomoć.*

Profesionalci: institucionalna podrška u radu s djecom i mladima

Znanja i vještine koje nedostaju profesionalcima

Ključne poruke - profesionalci

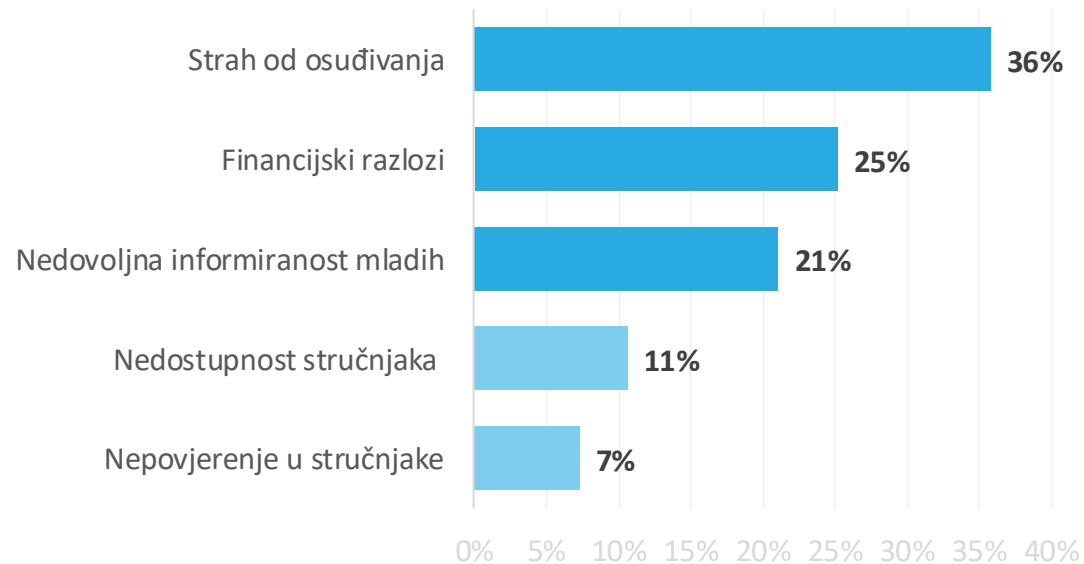
...Edukacija gotovo da ne postoji; sve zavisi od **lične motivacije pojedinaca**. Koliko je neko spreman istrajati i ulagati u sebe, toliko i sistem „živi“.

Sve ostalo počiva na entuzijazmu ljudi, a ne na podršci institucija. eksniji, a psiholozi ne mogu u radnom vremenu primiti svu djecu i pružiti intenzitet tretmana koji je potreban. Zbog velikog obima i malih kapaciteta tretmani se razrjeđuju.

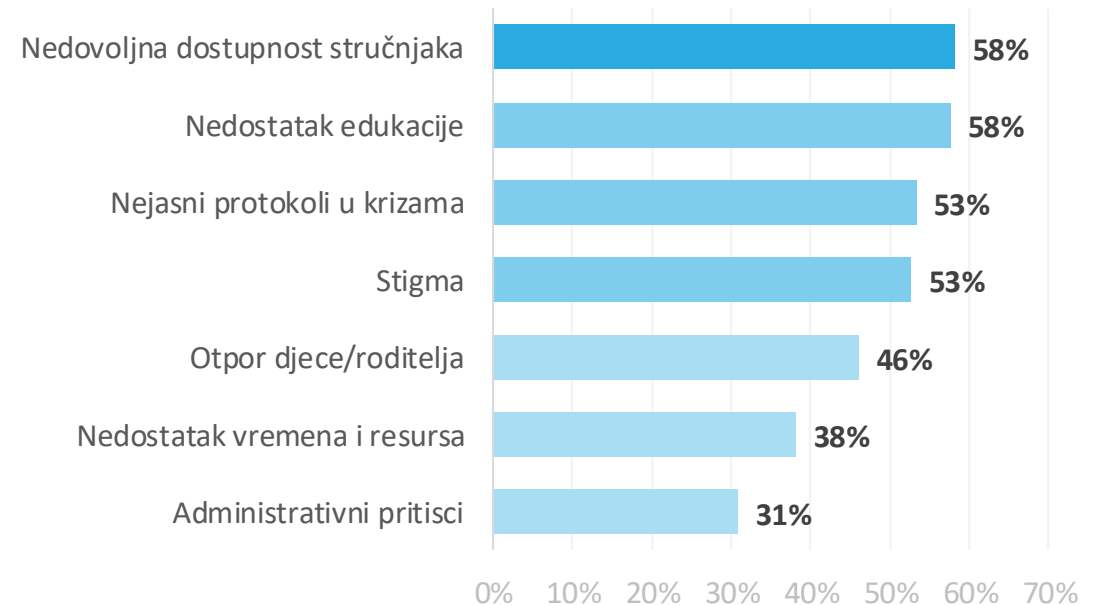

Izazovi i prepreke u sistemu podrške djeci i mladima

Mladi

Profesionalci

Šta možemo zaključiti?

1. Mladi i profesionalci prepoznaju različite vrste prepreka, ali one zajedno ukazuju na isti problem: potrebu osnaživanja systemske podrške mentalnom zdravlju

→ Prepreke mladih su uglavnom vezane za nedostatak informacija i stigmatu, a prepreke koje vide profesionalci su vezane za organizaciju rada i funkcionisanje sistema

2. Nedostatak stručnog kadra je najveća objektivna prepreka u sistemu pružanja podrške djeci i mladima

→ Mladi vide posljedicu; profesionalci vide uzrok. Potrebno je ulagati u kadrove kako bi kvalitet usluga bio održiv.

3. Informacijski jaz je obostran: mladi ne znaju gdje i kako potražiti pomoć, a profesionalci nemaju dovoljno edukacija da pruže adekvatnu podršku.

→ Mladi ne znaju do koga doći, profesionalci nisu dovoljno obučeni za specifične potrebe djece i mladih.

Šta možemo zaključiti?

4. Sistem nije dovoljno spreman za krizne situacije.

→ Odgovarajući na krizne situacije u radu sa djecom i mladima, profesionalcima često nedostaju specifična znanja, vještine i protokoli.

5. Stigma je zajednička prepreka, ali djeluje na različitim nivoima.

→ Stigma kao dvosmjerna barijera: djecu i mlade stigma spriječava da potraže pomoć, a profesionalce da je pruže na vrijeme i u punom kapacitetu.

6. Postoje finansijske prepreke

→ Kada podrška u javnim službama nije dostupna, usluge u privatnom sektoru su većini djece i mladih cjenovno nedostižne.

Šta možemo zaključiti?

7. Profesionalci su administrativno i radno preopterećeni, što direktno smanjuje kvalitet i dostupnost podrške

→ Organizacija rada ne dopušta stručnjacima da rade ono što bi primarno trebali raditi - psihološku podršku.

8. Prepreke na koje nailaze djeca, mladi i profesionalci su komplementarne

Sistem podrške mentalnom zdravlju djece i mladih treba unaprijediti i za pružaoce usluga i za djecu i mlade osobe kao krajnje korisnike

9. Uspješne intervencije moraju biti korisne i za djecu i za mlade i za profesionalce

→ Samo paralelne intervencije mogu odgovoriti na potrebe mladih i podržati kapacitete profesionalaca.

HVALA NA PAŽNJI!

Misli na dijete: Zajedno za
mentalno zdravlje svakog djeteta

uz podršku

unicef
za svako dijete

u suradnji sa resornim
ministarstvima u BiH